

Kỹ thuật chăm sóc Bê sơ sinh

Tục ngữ có câu: “Nuôi lợn ăn cơm nằm, nuôi tằm ăn cơm đứng”, chẳng biết nuôi tằm cực khổ thế nào chứ chăm sóc bê sơ sinh là công việc vô cùng cực nhọc.

Trui sừng cho bê con và đánh số hiệu.

Người nuôi bò phải am tường nhiều việc để bê con có thể mạnh khỏe phát triển ngay từ khi mới sinh ra, đặc biệt là bê cái, “máy in tiền” của người nuôi bò. Những việc nhỏ nhất tưởng chừng đơn giản nhưng nếu không chú tâm cũng sẽ làm nông dân “lỗ vốn” nếu bê con nhiễm bệnh, không đủ dinh dưỡng phát triển, không cho sữa năng suất cao sau này.

Để chăm sóc bê con, người chăn nuôi cần chú ý một số điểm cơ bản sau đây:

Vệ sinh chuồng trại sạch sẽ và khô ráo

Do sức đề kháng của bê con lúc chào đời vẫn còn yếu do đó chuồng trại ẩm ướt, dơ bẩn dễ làm bê con cảm lạnh và mắc nhiều chứng bệnh. Người chăn nuôi phải biết hạn chế tối đa những điều bất lợi này. Ngoài ra, các hộ chăn nuôi nên chú ý dọn dẹp phân trong chuồng thường xuyên, nước tiểu cần được thoát tiêu tốt ngay sau khi được thải ra, che chắn chuồng trại tránh gió lùa mưa dột...để giúp bê có môi trường sống tốt nhất.

Sát trùng cuống rốn bê

Cuống rốn bê sau khi sinh như cửa ngõ không có khóa, dễ dàng bị hàng tỷ vi trùng lợi dụng xâm nhập vào cơ thể bê con và gây bệnh. Bôi dung dịch i-ốt 10% đều đặn mỗi ngày

đến khi dây rốn khô chính là tạo một “ổ khóa” hữu hiệu phòng chống lại những kẻ không mời mà tới.

Cho bê bú sữa đầu

Bê con phải được bú sữa nhưng “bà đỡ” phải cho bú đúng cách để sức khỏe bê con được bảo đảm và sữa không bị lãng phí lại là vấn đề cần phải bàn. Cũng như tất cả các loài thú sơ sinh, bê con mới chào đời rất yếu ớt. Sữa đầu (sữa non) có chứa nhiều dưỡng chất dễ tiêu hóa, nhuận tràng, nhiều vitamin A và nhất là hàm lượng kháng thể cao. Đây có thể xem như một thứ “bảo bối” của bò mẹ truyền cho bê con giúp chống lại nhiều loại bệnh tật khi bê mới chào đời. Cần cho bê bú sớm (trong vòng nửa giờ sau khi sinh), nhiều (ít nhất 4 lít trong 2 ngày đầu) và thường xuyên (4 – 6 lần/ngày). Thật ra “công lực” của bò mẹ, tức lượng kháng thể có trong sữa, chỉ tồn tại với hàm lượng cao trong vòng 48 giờ sau khi sinh. Lượng sữa đầu dư thừa có thể đem bảo quản lạnh để dành khi cần thì lấy ra dùng dần hoặc sử dụng cho bê con khác bú... kể lúc bò mẹ của chúng đang trong quá trình điều trị bệnh. Cần lưu ý là không cho bê bú quá nhiều sữa (> 1,5 lít/lần) vì tằm bổ nhiều quá dễ làm bê con bị “tẩu hỏa nhập ma”, tức rối loạn tiêu hóa.

Tách bê con khỏi mẹ

Sau khi sinh, bê con cần tách khỏi mẹ ngay. Việc này có vẻ hơi tàn nhẫn nhưng là điều không thể tránh khỏi. Nhưng nói đi cũng còn nói lại, bê con không bú sữa mẹ trực tiếp sẽ dễ tập bú bình hoặc uống sữa trong xô. Không có bê con, bò mẹ khỏi đau lòng khi phải xa bê con sau này, cũng như dễ hòa nhập trở lại đàn và sinh sản trở lại. Ngoài ra, bê mẹ vẫn có thể cho sữa mà không cần có phản xạ thúc vú của bê con.

Cai sữa bê con

Bê con bú sữa vào ngày thứ tư, thứ năm khoảng 5 lít/ngày và được giữ cho đến khoảng 4 tuần tuổi. Sau đó lượng sữa cho bú sẽ giảm dần và kết thúc khoảng tuần thứ 10 trong khi lượng cám tập ăn và cỏ khô sẽ tăng dần lên và thay thế hoàn toàn. Như vậy, thức ăn cho bê theo nguyên tắc từ “sữa – cám – cỏ” chuyển sang “cám – sữa – cỏ” và sau cùng chỉ còn “cám – cỏ”. Đến giai đoạn này, chúng ta đã hoàn toàn cai sữa cho bê. Khi đó, bê khoảng 8 – 10 tuần tuổi, với trọng lượng khoảng 65 – 75 kg. Một điều đáng lưu ý là tập cho bê ăn thức ăn thô sớm sẽ kích thích dạ cỏ phát triển, sẵn sàng cho việc tiêu hóa cỏ xanh và nhai lại sau này khi các nguồn dưỡng chất khác bị “cấm vận” khi bê con cai sữa.

Trui sừng bê con và đánh số hiệu

Trui sừng là cách để sừng bê không mọc được. Điều này chẳng phải để làm đẹp hay để bê con suốt đời không bao giờ thành bò mà chủ yếu để bê không đánh nhau có thể gây thương tích và cơ thể bê không tồn... năng lượng để nuôi sừng. Ngoài ra, các con bê cái cần phải mang số hiệu để ghi “tên tuổi” để nhận dạng giúp cho việc quản lý, chăm sóc bò được tốt hơn.

Từ năm 1996, Friesland Campina VN (với các nhãn hiệu nổi tiếng như Cô Gái Hà Lan, YoMost, Friso, Fristi...) đã thực hiện việc ký hợp đồng thu mua sữa trực tiếp với các hộ nông dân và tiến hành chương trình Phát triển ngành sữa nhằm giúp nông dân chăn nuôi bò sữa phát triển bền vững. Trong gần 15 năm qua, công ty đã đầu tư hơn 10 triệu đô la Mỹ cho các hoạt động: xây dựng 4 trung tâm làm lạnh, 41 điểm thu mua, thường xuyên tổ chức

các lớp tập huấn, xây dựng đội ngũ khuyến nông với hơn 70 người để hỗ trợ kỹ thuật cho người nuôi bò. Ngoài ra, chương trình luôn khuyến khích người nông dân sản xuất sữa chất lượng tốt thông qua chính sách trả tiền theo chất lượng sữa.

(Theo tài liệu tập huấn chăn nuôi bò sữa của FrieslandCampina VN)

**<http://www.nongnghiep.vn/nongnghiepvn/vi-VN/61/158/45/45/45/63335/Default.aspx>-
Viện Nghiên cứu Chăn nuôi**